

Stanovisko Výboru regionů – Barcelonský proces: Unie pro Středomoří – zapojení místních a regionálních orgánů

(2008/C 325/08)

VÝBOR REGIONŮ

- podtrhuje význam iniciativy *Barcelonský proces: Unie pro Středomoří*, která přiznala Středomoří významné místo v evropské agendě, podnítila diskusi a inspirovala úvahy, které odpovídají významu otázek, jež je třeba řešit;
- je přesvědčen, že iniciativy přicházející z různých stran Středomoří, které jsou soustředěny výlučně na diplomatický přístup, nepřinesou udržitelná řešení, pokud se do centra diskuse nedostane místní demokracie, a to jak pokud jde o její posilování, tak i o přímou spolupráci mezi regiony a městy na obou stranách Středomoří v rámci *Barcelonského procesu: Unie pro Středomoří*;
- připomíná, že územní stupeň je tou úrovní správy, od níž se může odvíjet vypracovávání řešení otázek adaptace i reakce na výzvy, které představuje globalizace, a to v úzké spolupráci s orgány na ostatních úrovních. Místní a regionální orgány se zejména v Evropě postupně dokázaly prosadit jako vhodný stupeň pro realizaci těchto řešení;
- v důsledku toho opakuje svou výzvu k uznání místních a regionálních orgánů jako nezbytných partnerů v barcelonském procesu a evropsko-středomořské spolupráci;
- rozhodl se podpořit vytvoření **Evropsko-středomořského shromáždění zástupců regionů a měst (ARLEM)** – v němž by byli zastoupeni členové Výboru regionů a zástupci evropských a mezinárodních sdružení, která se účastní evropsko-středomořské spolupráce, a ve shodném počtu zástupci územních samospráv z jižního a východního břehu Středomoří – jako stálé platformy pro dialog, výměnu zkušeností a spolupráci a vyzývá k jeho uznání jako poradního orgánu v rámci řízení *Barcelonského procesu: Unie pro Středomoří* v budoucnu podobně, jako k tomu došlo u EMPA na úrovni národních parlamentů.

Hlavní zpravodaj: pan Isidoro GOTTARDO, radní města Sacile

Odkazy

Žádost francouzského předsednictví Rady Evropské unie ze dne 13. června 2008 o vypracování stanoviska k tématu *Barcelonský proces: Unie pro Středomoří – zapojení místních a regionálních orgánů* a sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě *Barcelonský proces: Unie pro Středomoří*

KOM(2008) 319 v konečném znění

I. OBECNÉ POZNÁMKY

VÝBOR REGIONŮ,

1. podtrhuje význam iniciativy *Barcelonský proces: Unie pro Středomoří*, která přiznala Středomoří významné místo v evropské agendě, podnítila diskusi a inspirovala úvahy, které odpovídají významu otázek, jež je třeba řešit; zároveň vítá pragmatický rozměr a politickou vizi projektu, který zahájilo francouzské předsednictví Rady Evropské unie a kterou podporuje 16 partnerských členů jižního a východního Středomoří;

2. je potěšen úspěchem, jaký měla některá opatření a iniciativy, které barcelonský proces dosud přinesl; lituje nicméně toho, že nedošlo k významnějšímu pokroku v oblasti míru, bezpečnosti a lidského a sociálního rozvoje a že nejsou dostatečně zapojeny místní a regionální orgány;

3. zdůrazňuje, že *Barcelonský proces: Unie pro Středomoří* ve své nové podobě by měl umožnit přechod ze systému založeného na čistě mezivládní spolupráci k projektu zaměřenému na dialog mezi občany na třech březích Středozevního moře a zejména na spolupráci mezi zeměmi jižního a východního Středomoří, jež by sdružoval i jejich místní a regionální orgány, a to v rámci konkrétních a konsensuálních projektů, které by tvořily součást globální strategie založené na potřebách občanů a na solidaritě;

4. má za to, že jedna z podmínek úspěšné spolupráce evropsko-středomořských zemí na posílení partnerství prostřednictvím *Barcelonského procesu: Unie pro Středomoří* spočívá v nalézání témat, jež by působila jako katalyzátory pro zajištění čitelnosti konkrétního přínosu pro občany, a to proměnou principiálních prohlášení ve hmatatelné akce, což zahrnuje intenzivní zapojení místních a regionálních odpovědných osob a transparentní a jasnou komunikaci;

5. poznamenává, že zvyšování akceschopnosti místních a regionálních orgánů a občanské společnosti ve veřejných politikách je často omezeno chabou místní demokracií a nedostatečným procesem skutečné decentralizace v zemích jižního a východního Středomoří;

6. konstatuje také, že decentralizace a místní participativní správa spolu vždy nemusejí systematicky souviset. V některých státech Evropské unie i mimo ni se místní a regionální orgány spolupodílejí na snaze zvýšit volební účast, podpořit zapojení občanů a zahrnout místní sdružení a dobrovolnické spolky do přípravy strategií a významných městských či regionálních projektů;

7. je přesvědčen, že iniciativy přicházející z různých stran Středozevního moře, které jsou soustředěny výlučně na diplomatický přístup, nepřinesou udržitelná řešení, pokud se do centra diskuse nedostane místní demokracie, a to jak pokud jde o její posilování, tak i o přímou spolupráci mezi regiony a městy na obou stranách Středozevního moře v rámci *Barcelonského procesu: Unie pro Středomoří*;

8. oceňuje proto prohlášení hlav států a předsedů vlád o evropsko-středomořském partnerství, jež učinili 13. července v Paříži a v němž zdůraznili „význam aktivní účasti občanské společnosti, místních a regionálních samospráv a soukromého sektoru při provádění *Barcelonského procesu: Unie pro Středomoří*“;

9. nicméně je toho názoru, že není vhodné stavět na stejnou úroveň ty, kdo se těší demokratické legitimitě, jako jsou místní a regionální samosprávné celky, a ty, kdo v takové situaci nejsou, jako občanská společnost a soukromý sektor;

10. ztotožňuje se též se závazkem hlav států a předsedů vlád evropsko-středomořského partnerství „zvýšit spoluodpovědnost v rámci tohoto procesu, založit správu věcí veřejných na rovnosti všech stran a proměnit ji v konkrétní projekty, které budou občané zřetelněji vnímat“, což umožní „učinit tyto vztahy mezi třemi břehy Středomoří konkrétnějšími a viditelnějšími prostřednictvím dodatečných regionálních a subregionálních projektů týkajících se občanů tohoto regionu“;

11. poukazuje na to, že místní a regionální orgány mohou a chtějí obohatit *Barcelonský proces: Unii pro Středomoří* k tím, že budou podporovat místní demokracii a decentralizovanou spolupráci;

12. připomíná zkušenosti se zaváděním evropských politik, z nichž většina pro své provádění vyžaduje aktivitu, zdroje i zásahy místních orgánů, a zdůrazňuje tak hluboké zkušenosti a odborné znalosti evropských místních a regionálních orgánů při řešení otázek týkajících se měst i venkova, jež se dotýkají životního prostředí, energetiky, dopravy, civilní ochrany, migrace, hospodářského rozvoje a mnoha dalších priorit barcelonského procesu, které zůstávají v platnosti, jako je mezikulturní dialog, vzdělávání, lidský a sociální rozměr; lituje proto, že rozvojové projekty, které byly připojeny k závěrům ze zasedání v Paříži, nebyly předběžně konzultovány s místními a regionálními orgány, bez ohledu na to, že ve fázi provádění budou muset nezbytně být do tohoto procesu zapojeny, a zdůrazňuje, že je důležité, aby byl v budoucnu tento mezivládní přístup poopraven tak, že všechny zainteresované úrovně správy budou jasně zapojeny;

13. stejně jako ve svých předchozích stanoviscích k této problematice trvá na tom, že je důležité, aby byly místní a regionální orgány zapojeny nejen do fáze provádění, ale do celého procesu spolupráce, který sahá od přípravy strategií přes provádění programů a projektů až k monitorování provádění strategií a hodnocení výsledků, zejména pokud se jedná o iniciativy související s oblastmi, v nichž mají místní a regionální orgány rozšířené a přímé pravomoci a mezi něž patří například územní plánování, vodohospodářství, nakládání s odpady, životní prostředí a místní dopady změny klimatu, místní hospodářský rozvoj, správa a zhodnocování kulturního a historického dědictví, rozvoj místního turistického ruchu, základní zdravotní péče, integrační politika a sociální soudržnost;

14. vítá blížící se zahájení nového programu CIUDAD v rámci současného evropského nástroje sousedství a partnerství, jehož cílem je podpora spolupráce v městském prostředí a dialogu ve středomořské oblasti; souhlasí s tím, že mezi prioritní oblasti patří udržitelnost z hlediska životního prostředí, energetická účinnost, udržitelný hospodářský rozvoj a snižování sociálních rozdílů, tedy oblasti, ve kterých mají regionální orgány rozsáhlé a přímé pravomoci a ve kterých mohou evropské místní a regionální orgány nabídnout bohaté zkušenosti a znalosti;

15. poznamenává, že finanční aspekty *Barcelonského procesu: Unie pro Středomoří* zatím nebyly specifikovány a že místní a regionální orgány mohou při přípravě a zavádění strategií a projektů, které reagují na reálné potřeby občanů i na cíle *Barcelonského procesu: Unie pro Středomoří*, představovat partnery jak po politické, tak i po technické a finanční stránce; všímá si rovněž, že iniciativa *Barcelonský proces: Unie pro Středomoří* v žádném případě nepozměňuje středomořský rozměr evropské politiky sousedství, pokud jde o program a financování;

16. připomíná, že územní stupeň je tou úrovní správy, od níž se může odvíjet vypracovávání řešení otázek adaptace i reakce na výzvy, které představuje globalizace, a to v úzké spolupráci s orgány na ostatních úrovních. Místní a regionální orgány se zejména v Evropě postupně dokázaly prosadit jako vhodný stupeň pro realizaci těchto řešení;

17. v důsledku toho opakuje svou výzvu k uznání místních a regionálních orgánů jako nezbytných partnerů v *barcelonském procesu* a evropsko-středomořské spolupráci;

18. uznává úlohu a zkušenosti různých národních, evropských i mezinárodních sítí a sdružení místních a regionálních orgánů, mezi nimiž probíhá decentralizovaná evropsko-středomořská spolupráce, stejně jako jejich odborné znalosti

a zkušenosti z terénu ⁽¹⁾; proto je třeba více podporovat tyto snahy a sladit cíle projektů decentralizované spolupráce s cíly evropsko-středomořského partnerství a optimalizovat tak výsledky;

19. znovu opakuje, že podporuje prohlášení zástupců místních a regionálních orgánů Středomoří a Evropy, kteří se sešli 23. června 2008 na Fóru místních a regionálních orgánů Středomoří v Marseille;

20. v tomto rámci se připojuje k odhodlání volených místních a regionálních zástupců a jejich zastupitelských svazů vytvořit institucionální nástroj, který by zajišťoval jejich stálé politické zastoupení a jejich aktivní příspěvek k *Barcelonskému procesu: Unii pro Středomoří* a byl by tak významným nástrojem přizpůsobování politik konkrétním územím, čímž opakuje žádost, kterou v této věci Výbor regionů ve svých stanoviscích již vznesl;

21. usiluje proto o vytvoření Evropsko-středomořského shromáždění zástupců regionů a měst, které by se skládalo z volených místních a regionálních zástupců a bylo by založeno na paritním zastoupení volených zástupců Evropské unie a partnerských zemí Středomoří, podobně jako je tomu v Evropsko-středomořském parlamentním shromáždění (EMPA);

II. POLITICKÁ DOPORUČENÍ

22. vyzývá řídicí orgány *Barcelonského procesu: Unie pro Středomoří*, aby místní a regionální orgány nejen politicky uznaly, ale aby je i formálně a konkrétně začlenily do procesu spolupráce a do *Barcelonského procesu: Unie pro Středomoří*;

23. žádá proto, aby byla v nových pracovních dokumentech stanovena úloha místních a regionálních orgánů jako plnohodnotných partnerů v procesu spolupráce v rámci obnoveného *Barcelonského procesu: Unie pro Středomoří*;

24. zdůrazňuje, že místní a regionální orgány by se měly vedle centrálních vlád pokud možno od počátečního stádia účastnit přípravy dohod o přidružení, strategických dokumentů a akčních plánů uzavíraných bilaterálně mezi Evropskou unií a partnerskými zeměmi jižního a východního Středomoří, zejména v rámci evropské politiky sousedství;

⁽¹⁾ Mnoho sítí, sdružení a center je zapojeno do konkrétních činností, do studií či výzkumu zemí a evropsko-středomořské spolupráce; je třeba sestavit seznam jejich činností, vzít je na vědomí, čerpat z nich informace a na tomto základě pracovat na nových iniciativách. Je to např. světová zpráva UCLG (United Cities and Local Governments, Svaz měst a územních samospráv) o decentralizaci a místní demokracii, jež popisuje situaci v partnerských zemích *Barcelonského procesu: Unie pro Středomoří*.

25. a proto vyzývá evropsko-středomořské vlády, aby zavedly mechanismy pro národní strukturovaný dialog a pro konzultace se subjekty na místní a regionální úrovni, sociálními partnery a občanskou společností a sdružovaly sítě a svazy místních a regionálních orgánů;

26. rozhodl se podpořit vytvoření **Evropsko-středomořského shromáždění zástupců regionů a měst (ARLEM)** – v němž by byli zastoupeni členové Výboru regionů a zástupci evropských a mezinárodních sdružení, která se účastní evropsko-středomořské spolupráce, a ve shodném počtu zástupci územních samospráv z jižního a východního břehu Středomořího moře – jako stálé platformy pro dialog, výměnu zkušeností a spolupráci a vyzývá k jeho uznání jako poradního orgánu v rámci řízení *Barcelonského procesu: Unie pro Středomoří* v budoucnu podobně, jako k tomu došlo u EMPA na úrovni národních parlamentů;

27. vyzývá Evropskou komisi, aby nový postup harmonizovala, koordinovala a dobře skloubila s různými stávajícími programy, projekty a nástroji Společenství⁽²⁾ i pro evropsko-středomořskou spolupráci⁽³⁾, aby se tak dalo využít zkušeností, zabránit zdvojování činností a znásobit pokrok;

28. navrhuje, aby byla provedena studie proveditelnosti přizpůsobení stávajících nástrojů strukturální podpory středomořskému kontextu, která by využívala politiku hospodářské a sociální soudržnosti, prostřednictvím níž by se spolupráce mezi místními a regionálními orgány Evropské unie a zemí Středomoří zakládala na územním rozměru;

29. žádá řídicí orgány *Barcelonského procesu: Unie pro Středomoří*, aby se chopily této příležitosti, která se při obnovení tohoto procesu naskýtá, a pokročily s reformou místní samo-

správy a decentralizace v některých zemích jižního a východního Středomoří a v jiných zahájily proces decentralizace;

30. navrhuje proto, aby se upřednostňovaly strategie na institucionální posílení místních a regionálních orgánů a aby se zavedly programy modernizace veřejné správy a vzdělávací projekty pro místní a regionální lidské zdroje;

31. má za to, že větší odpovědnost volených místních a regionálních zástupců přispěje k tomu, že se vytvoří víceúrovňová správa, která bude v procesu rozhodování, přípravy, zavádění i hodnocení veřejných politik a politik rozvoje sdružovat různé institucionální stupně;

32. navrhuje, aby se při realizaci projektů mobilizovaly místní, technické i akademické lidské zdroje a aby se jich občané optimálně zúčastnili tak, aby tento proces spolupráce a projekty, které z něj vycházejí, vzali za své;

33. závěrem je toho názoru, že dynamika *Barcelonského procesu: Unie pro Středomoří* by mohla pro všechny subjekty na různých úrovních představovat příležitost se poučit, navázat nové vztahy, zavést nové způsoby vzájemného uznání, a také by usnadnila to, aby se různé subjekty (centrální i decentralizovaná veřejná správa, místní a regionální orgány, občanská společnost, ...) naučily novému přístupu k rozvoji a místní demokracii;

34. dává svému předsedovi pokyn k tomu, aby toto stanovisko předložil francouzskému předsednictví EU, spolupředsednictví Unie pro Středomoří, Evropské komisi, Evropskému parlamentu a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru, Evropsko-středomořskému parlamentnímu shromáždění a hlavám států zemí jižního a východního Středomoří.

V Bruselu dne 9. října 2008

předseda
Výboru regionů
Luc VAN DEN BRANDE

⁽²⁾ Například fondy pro meziregionální spolupráci a politika rozšíření Evropské unie o kandidátské země, jako je Chorvatsko a Turecko.

⁽³⁾ Například evropská politika sousedství; programy Společenství, jako je Erasmus Mundus či rámcový program pro výzkum a vývoj, „Dialog 5+5“ mezi středomořskými zeměmi Evropské unie a zeměmi Maghrebu.